

EURÓPSKY DOHOVOR O KRAJINE

Výbor ministrov Rady Európy schválil dňa 19. júla 2000 text Európskeho dohovoru o krajine (ďalej "dohovor") a súčasne rozhodol, že dohovor bude otvorený na podpis 20. októbra 2000. V tento deň, 20. októbra 2000, podpísalo dohovor na zasadnutí vo Florencii 18 členských štátov Rady Európy, a to: Belgicko, Bulharsko, Chorvátsko, Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Taliansko, Litva, Luxembursko, Malta, Moldavsko, Nórsko, Portugalsko, Rumunsko, San Marino, Španielsko, Švajčiarsko a Turecko. Slovensko zatiaľ tento dohovor nepodpísalo. Dohovor vstúpi do platnosti v prvý deň mesiaca nasledujúceho po vypršaní obdobia troch mesiacov po dni, kedy desať členských štátov vyjadrí svoj súhlas so záväznosťou dohovoru.

Prvé iniciatívy na prípravu dohovoru začali už v r. 1994, a to z podnetu Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Európy (Congress of Local and Regional Authorities - CLRAE). Potreba vypracovať Európsky dohovor o krajine sa však objavila už skôr, a to napr. aj v záveroch z 1. paneurópskej konferencie ministrov životného prostredia, ktorá sa konala z iniciatívy bývalého Československa v Dobříši v r. 1991. Na základe vyššie uvedených iniciatív, ale tiež aj celého radu ďalších podporných aktivít, Kongres miestnych a regionálnych samospráv vytvoril pracovnú skupinu, ktorá sa prvýkrát stretla v novembri 1994. Od r. 1997 prebehli aj konzultácie s ministrami životného prostredia členských krajín Rady Európy a významnými medzinárodnými a mimovládnych organizáciami. V r. 1999 bola vytvorená komisia expertov, ktorá pripravila konečný návrh dohovoru, ktorý ako je už uvedené vyššie, bol schválený 19. júla 2000 a otvorený na podpis 20. októbra 2000.

Dohovor obsahuje štyri kapitoly. V prvej kapitole sú všeobecné ustanovenia: definície významných pojmov pre účely dohovoru, rozsah uplatňovania dohovoru a jeho ciele. Cieľom dohovoru sú podpora ochrany, manažmentu a plánovania krajiny a organizácia európskej spolupráce v oblasti týkajúcej sa krajiny. Druhá kapitola obsahuje národné opatrenia, kde sú uvedené požiadavky na rozdelenie kompetencií ako aj konkrétne opatrenia, ktoré by mala každá zmluvná strana realizovať. Medzi opatrenia sú zaradené napr. aj zvyšovanie povedomia spoločnosti, školenia a vzdelávanie odborníkov, požiadavky na hodnotenie krajiny, tvorba nástrojov na ochranu, manažment a plánovanie krajiny. Tretia kapitola je venovaná európskej spolupráci, pričom sa kladie dôraz na medzinárodné stratégie a programy, vzájomnú pomoc, výmenu informácií a monitorovanie realizácie dohovoru. V tejto kapitole je tiež článok venovaný Cene krajiny Rady Európy, ktorá môže byť udelená miestnym a regionálnym orgánom, ktoré vytvorili dlhodobú účinnú stratégiu alebo opatrenia na ochranu, manažment a/alebo plán krajiny a ktoré môžu byť príkladom pre iné územné orgány Európy. Túto cenu môžu získať aj mimovládne organizácie, ktoré sa mimoriadne významne pričínili o ochranu, manažment a plánovanie krajiny. V záverečnej, štvrtej kapitole, sú ustanovenia, venované vzťahom k iným písomným dokumentom, podpísaniu, ratifikácii a nadobudnutiu účinnosti, pristúpeniu k dohovoru a tiež ustanovenia o jeho územnom uplatňovaní a o jeho vypovedaní. Dohovor by sa mal stať novým nástrojom venovaným výlučne ochrane, riadeniu a plánovaniu celej krajiny v Európe. Pre zmluvné strany dohovoru vyplynie z neho povinnosť nielen vytvoriť a realizovať stratégie zamerané na ochranu, manažment a plánovanie krajiny, ale tiež vytvoriť

postupy pre účasť širokej verejnosti, miestnych a regionálnych orgánov pri ich tvorbe a realizácii.

Dohovor teda znamená posilnenie významu krajiny – jej ochrany, manažmentu a plánovania – v celom rozhodovacom procese a tiež v medzinárodnej spolupráci. Jeho cieľom je podporiť dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja na základe vyváženého a harmonického vzťahu medzi spoločenskými potrebami, hospodárskou činnosťou a životnými prostredím. Poukazuje na dôležitosť medzinárodnej spolupráce pri ochrane, manažmente a plánovaní krajiny, pričom zdôrazňuje väzbu na celý rad významných medzinárodných dohovorov, najmä Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovištiach (1979), Dohovor na ochranu architektonického dedičstva Európy (1985), Európsky dohovor na ochranu archeologického dedičstva (revidovaný v r. 1992), Európsky rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci medzi územnými celkami a orgánmi (1980), Európsku chartu miestnej samosprávy (1985), Dohovor o biologickej diverzite (1992), Dohovor o ochrane svetového a kultúrneho dedičstva (1972), Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti v rozhodovacom procese a o prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (1998) a ďalšie významné dokumenty napr. Paneurópsku stratégiu biologickej a krajinnej diverzity.

Úplný text dohovoru, jeho zhrnutie ako aj dôvodovú správu môžete nájsť na internetovskej adrese: <http://conventions.coe.int>

Mária Kozová